

Lilla guiden till

arbetsmiljö

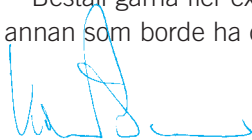
lagstiftningen

Förord

I den här skriften får du snabb information om vad som ingår i begreppet arbetsmiljö. Vilka lagar som styr och vilka rättigheter och skyldigheter du har på din arbetsplats.

Innan du börjar jobba ska du få reda på vilka risker det finns på ditt arbete, och hur du ska arbeta på ett säkert sätt. Människor ska inte behöva fara illa på jobbet.

Beställ gärna fler exemplar om du vet någon annan som borde ha denna information.

Kenth Pettersson, Generaldirektör för Arbetsmiljöverket.

PS Du kan hitta mer om oss och arbetsmiljölagstiftningen på Internet under adressen: www.av.se

Innehåll

Arbetsmiljölagen, AML och Arbetsmiljöverkets författningar, AFS	7
Ansvar	8
Arbetsgivare och arbetstagare	9
Statistik. Olyckor och sjukdomar	10
Dålig arbetsmiljö kostar	12
Skyddsombud	12
Arbetsmiljö – Skola – Elevskyddsombud	13
Arbetsmiljö – EU	13
Systematiskt arbetsmiljöarbete	14
Ventilation och luftkvalitet	15
Farliga ämnen – kemikalier	16
Tre generella prioriterade områden	20
Sex prioriterade branscher	21
Hälso- och sjukvård	22
Omsorg och sociala tjänster	23
Skola	24
Bygg- och anläggning	26
Transport	28
Trävaruindustri	30

Arbetsmiljölagen, AML och Arbetsmiljöverkets författningar, AFS

Grunden i lagstiftningen finns i arbetsmiljölagen, AML, som bestäms av riksdagen. AML ger de yttre ramarna för vad som gäller för miljön på jobbet.

Arbetsmiljöverket har fått i uppdrag av regeringen att mer i detalj reglera vad som ska gälla.

Idag finns det drygt 125 bestämmelser (föreskrifter). Från och med sidan 14 finns utdrag ur vad som gäller för några av de viktigaste arbetsmiljöfrågorna.

Vår uppgift är att kontrollera att bestämmelser följs ute på arbetsplatserna.

OBSERVERA att de bestämmelser som berör arbetet ska finnas på ditt jobb.

Ansvar

Målet med lagstiftningen på arbetsmiljöområdet är att ingen ska bli sjuk eller skadad av sitt arbete och att arbetsmiljön även i övrigt är bra. För att det ska bli så krävs att både arbetsgivaren och de som är anställda följer lagen.

Ansvarsfrågorna kan ibland vara komplicerade, särskilt i större företag och organisationer. Arbetsledare och chefer är skyldiga att veta vem som har ansvaret.

Arbetsgivare och arbetstagare

Arbetsgivaren ansvarar för att maskiner, verktyg och de villkor som individen ska jobba under stämmer med lagstiftningen. Det ska till exempel finnas skydd på farliga maskiner, och man ska inte behöva arbeta för länge med samma upprepade arbetsrörelser. Den anställde, arbetstagaren, är skyldig att följa de bestämmelser som finns för hur arbetet ska utföras på ett säkert sätt.

Statistik. Olyckor och sjukdomar

För tjugofem år sedan dog i Sverige cirka 200 människor årligen av olyckor i arbete. Numera är antalet dödade 50-60 per år.

Unga män löper störst risk att drabbas av olyckor i arbetet. Också för nyanställda är risken stor. Allvarliga olyckor och tillbud (när något värre kunde ha hänt) ska genast anmälas till Arbetsmiljöverket.

Dålig arbetsmiljö kostar

Förutom personligt lidande kostar arbets-skadorna pengar både för individen, samhället och arbetsgivaren. Det finns beräkningar som uppskattar den årliga kostnaden för det svenska samhället till 60 miljarder. Då ingår också kostnaderna för förtidspensioneringar.

Skyddsombud

Skyddsombudet är den anställdes fackligt valda ombud. Han eller hon är vald av sina arbetskamrater att bevaka arbetsmiljöfrågorna på arbetsplatsen. Däremot har inte skyddsombudet ansvar för arbetsmiljön på arbetsplatsen – det har arbetsgivaren.

Arbetsmiljö – Skola – Elevskyddsombud

Arbetsmiljölagstiftningen gäller till största delen även i skolan. I skolan finns elevskyddsombud som ska föra elevernas talan när det gäller arbetsmiljöfrågorna.

Arbetsmiljö – EU

Den svenska lagstiftningen på arbetsmiljöområdet stämmer till stora delar överens med den som gäller i övriga medlemsstater i EU. Alla medlemsstater har förbundit sig att leva upp till vissa minimikrav på arbetsmiljöarbetet. Man kan även ha hårdare krav om dessa inte medför handelshinder.

Några viktiga arbetsmiljöfrågor som det finns regler om

Systematiskt arbetsmiljöarbete

I reglerna om Systematiskt arbetsmiljöarbete ges grunderna för hur arbetsgivare och arbetstagare ska samverka. Det gäller att undersöka, åtgärda och följa upp verksamheten så att ingen skadas eller blir sjuk och så att en bra arbetsmiljö uppnås.

Ventilation och luftkvalitet

Dålig luft har länge varit ett stort problem på många arbetsplatser. Astma, allergier och överkänslighet har ökat oroväckande under de senaste tio åren. I bestämmelserna finns bland annat krav på luftkvaliteten för utrymmen där många vistas. Bestämmelserna har haft stor betydelse för en förbättrad miljö i till exempel klassrum, dagis och fritidshem.

Farliga ämnen – kemikalier

De här bestämmelserna handlar om kemiska ämnen och produkter som kan skada människor. Arbetsgivaren ansvarar för att hanteringen av kemikalier kan ordnas på ett säkert sätt.

POISON

KASSA

Arbetsmiljöverkets
prioriterade områden
för åren 2004-2006

Tre generella prioriterade områden

- Systematiskt arbetsmiljöarbete
- Belastningsergonomi
- Organisatoriska och sociala förhållanden

Sex prioriterade branscher

- Hälsa- och sjukvård
 - Omsorg och sociala tjänster
 - Skola
 - Bygg- och anläggning
 - Transport
 - Trävaruindustri
-
- A decorative graphic at the bottom of the slide consisting of a solid pink area with a wavy, undulating top edge that separates it from the white background above.

Hälso- och sjukvård

Inom hälso- och sjukvården arbetar drygt 300 000 personer. Arbetet präglas av högt tempo, stor arbetsmängd och splittrade arbetsuppgifter under tidspress.

Arbetet inom vården medför också risker för belastningsbesvär och arbetsolyckor.

Fysisk överbelastning orsakar hälften av arbets-sjukdomarna.

Vårdare och skötare är särskilt utsatta för våld och hot.

Omsorg och sociala tjänster

Inom omsorg och sociala tjänster (utom barnomsorg/förskoleverksamhet) arbetar drygt 340 000 personer.

Krav på besparingar från beslutsfattare innebär ofta minskad bemanning utan någon bedömning av konsekvenserna för arbetsmiljön.

Skola

Med skola menas här den utbildning som kommunerna ansvarar för i egen regi samt friskolor.

I skolan finns cirka 235 000 anställda och 1,4 miljoner elever som omfattas av arbetsmiljölagen.

Stressen och ohälsan har ökat oroväckande till följd av en väsentligt ökad arbetsbelastning.

Risken att utsättas för mobbning, hot och våld har ökat.

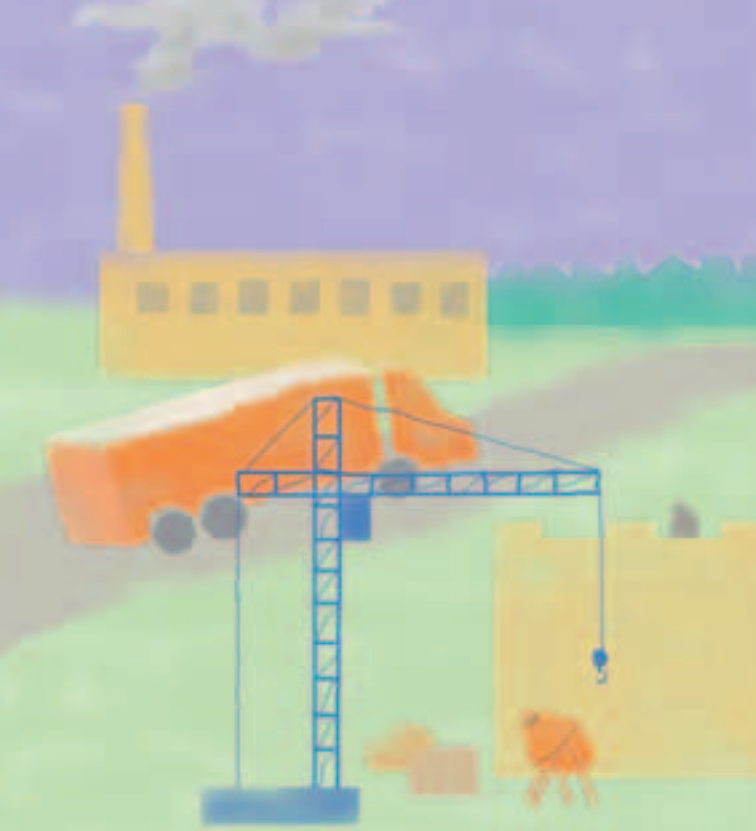
Bygg- och anläggning

Till byggverksamhet räknas byggande, ombyggnad och reparationer av hus och anläggningar, till exempel vägar med alla tillhörande arbeten.

Branschen har cirka 230 000 sysselsatta i allt från mycket stora till små företag.

Byggbranschen är en av de mest skadedrabba-
de i Sverige och sjukskrivningstiderna är långa.

Brister i arbetsmiljön beror ofta på otillräckliga kunskaper om arbetsmiljön.

Transport

Transport och kommunikation sysselsätter drygt 260 000 människor. Inom kollektivtrafik, järnvägstransporter och godshantering anmäls särskilt många arbetsskador.

Belastningar, stress, trafikolyckor samt hot och våld utgör de största arbetsmiljöproblemen.

Särskilt utsatta verksamheter är tunga landvägs-transporter, järnväg-, person-, och kollektivtrafik, varudistribution, arbete vid godsterminaler samt taxinäringen.

Trävaruindustri

Trävaruindustrin omfattar bland annat sågverk, hyvlerier och industrier för tillverkning av möbler. Branschen har omkring 65 000 anställda.

Vanliga arbetsmiljöproblem är olycksfall orsakade av maskiner, fallolyckor, belastningsbesvär och besvär orsakade av damm och trämjöl.

Många arbetsplatsolyckor inträffar vid användning av snickerimaskiner som till exempel cirkelsåg, rikthyvel och bordfräs.

Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket i Solna är den centrala myndigheten för arbetsmiljö- och arbetstidsfrågor. Vi är cirka 800 anställda och av dessa jobbar cirka 400 med att inspektera ute på arbetsplatser.

Våra tio lokalkontor finns på följande orter:
Falun – Göteborg – Härnösand – Linköping –
Luleå – Malmö – Stockholm – Umeå – Växjö och
Örebro.

Arbetsmiljöverket arbetar för en bra arbetsmiljö bland annat genom att inspektera arbetsplatser och utreda arbetsskador.

Beställ mer informationsmaterial

Från Arbetsmiljöverkets Publikationsservice kan man köpa reglerna, böcker och beställa kostnadsfria informationsmaterial.

Ring 08-730 97 00 så skickar vi vår katalog som visar hela sortimentet. Den är gratis och har beställningsnummer ADI 100.

Du kan också hitta mer om oss och arbetsmiljölagstiftningen på Internet under adressen:

www.av.se

ARBETSMILJÖ
VERKET

Best nr ADI 480 2004